

Jatkuvan oppimisen haasteet ja pienet osaamiskokonaisuudet korkeakoulutuksen kentässä

28.11.2025

Kirjoittajat: Jukka Lerkkanen, JYU avoimen yliopiston johtaja, Merja Karjalainen, JYU avoimen yliopiston varajohtaja ja Päivi Patja, yliopistonopettaja

Jatkuvan oppimisen merkitys korostuu, kun osaamista on kehitettävä ja uudistettava elämän ja työuran eri vaiheissa. Erityisesti työikäisten mahdollisuudet kehittää osaamistaan ovat olleet keskiössä. (Opetus- ja kulttuuriministeriö, ei pvm). Avoin korkeakouluopetus on jo vuosikymmenten ajan vastannut tähän tarpeeseen tarjoamalla korkeakoulujen opetussuunnitelmien mukaisia opintoja ilman pohjakoulutusvaatimuksia. Joustavat suoritustavat ovat mahdollistaneet opintojen suorittamisen työn ohella, ajasta ja paikasta riippumattomasti. Avoin korkeakouluopetus ei kuitenkaan automaattisesti tarkoita tutkintokoulutuksesta poikkeavia, työn ohella opiskeleville suunnattuja joustavia opetusjärjestelyjä, sillä avointa korkeakoulutusta on yhä enemmän integroitu osaksi tutkintokoulutusta (Haltia 2025).

Korkeakoulujen rahoitusmalleissa jatkuvalla oppimisella on ollut oma osuutensa, tosin tämä osuus on viime vuosina pienentynyt. Viimeisimmissä rahoitusmalleissa jatkuvan oppimisen osuus laski yliopistoissa neljästä prosentista kolmeen ja ammattikorkeakouluissa kahdeksasta prosentista viiteen. Tämä tarkoittaa, että yksittäiset oppijat ja organisaatiot joutuvat yhä useammin vastaamaan itse jatkuvan oppimisen kustannuksista. Korkeakoulujen rahoitusmalli vaikuttaa näin suoraan jatkuvaan oppimiseen. (Iloranta 2024).

Keskustelu jatkuvasta oppimisesta on painottunut yksilölähtöisyyteen, mutta tarkastelua tulisi laajentaa myös yhteisöjen, organisaatioiden ja yritysten näkökulmaan. Viime vuosina painopiste on siirtynyt erityisesti pieniin osaamiskokonaisuuksiin (micro-credentials), jotka ovat rajattuja, ajallisesti kevyempiä ja työelämälähtöisiä oppimiskokonaisuuksia, jotka pyrkivät vastaamaan työelämän muuttuviin tarpeisiin (Äikäs 2025).

Opetus- ja koulutussanasto OKSA (2024) määrittelee pienen osaamiskokonaisuuden tutkintoa suppeammaksi kokonaisuudeksi, jolla on selkeät osaamistavoitteet, määritelty laajuus sekä luotettava arviointi. Oppija saa sähköisesti hyödynnettävän todistuksen, joka on hänen omistuksessaan ja jaettavissaan. Näin pienet osaamiskokonaisuudet ovat joustava ja nykyaikainen tapa täydentää osaamista elämän eri vaiheissa.

Keskustelu pienten osaamiskokonaisuuksien asemasta korkeakoulujen kentässä on vilkasta. Yhden näkemyksen mukaan pienet osaamiskokonaisuudet ovat markkinaehtoista täydennyskoulutusta. Toiset ajattelevat pienten osaamiskokonaisuuksien rakentuvan korkeakoulujen perusrahoituksella subventoidusta, tutkintojen osista koostuvasta avoimesta korkeakoulutuksesta (Haltia 2025). Näiden lisäksi voidaan ajatella pienten osaamiskokonaisuuksien olevan oppimiskokonaisuuksia, joissa yhdistetään uudella tavalla täydennyskoulutusta ja avointa korkeakoulutusta.

Usein keskustelu nojaa oletukseen "työelämästä" yhtenäisenä joukkona, vaikka todellisuudessa eri toimialoilla, sektoreilla ja erikokoisilla organisaatioilla on hyvin erilaiset

mahdollisuudet rahoittaa työntekijöidensä osaamisen kehittämistä. Sama koskee yksittäisiä oppijoita – kaikilla ei ole yhtäläisiä mahdollisuuksia kouluttautua omakustanteisesti.

Jos työelämälähtöiset pienet osaamiskokonaisuudet rajataan vain markkinaehtoiseksi täydennyskoulutukseksi, siirtyvät osaamisen kehittämisen kustannukset entistä enemmän yksilöiden ja organisaatioiden vastuulle. Kun tähän lisätään jatkuvan oppimisen osuuden pienentyminen korkeakoulujen rahoitusmalleissa, heikentyvät edelleen mahdollisuudet hyödyntää perusrahoituksella subventoitua avointa korkeakoulutusta. Myös avoimen korkeakouluopetuksen integroiminen tutkintokoulutukseen vaikeuttaa työssäkäyvien oppijoiden asemaa. Lisäksi aiemmat leikkaukset aikuiskoulutusrahaan, vuorotteluvapaaseen ja vapaan sivistystyön rahoitukseen vaikeuttavat entisestään jatkuvan oppimisen tavoitteiden toteutumista yhteiskunnassamme.

Lähteet:

- Haltia, P. (2025). Avoimen korkeakouluopetuksen kehittäminen – avoimen korkeakouluopetuksen päivät 12.11.2025. Haettu 19.11.2025 osoitteesta [Avoimen korkeakouluopetuksen päivät 2025 Jyväskylässä | Jamk](#)
- Iloranta, E. (2024). Korkeakoulujen uudella rahoitusmallilla on merkittäviä vaikutuksia jatkuvaan oppimiseen. Haettu 19.11.2025 osoitteesta [Korkeakoulujen uudella rahoitusmallilla on merkittäviä vaikutuksia jatkuvaan oppimiseen - Haaga-Helia eSignals](#)
- OKSA (2024). Pieni osaamiskokonaisuus. [pieni osaamiskokonaisuus | OKSA – Opetus- ja koulutussanasto, 3. laitos | Yhteentoimivuusalusta](#)
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. (ei pvm.) Jatkuva oppiminen. Haettu 19.11.2025 osoitteesta [Jatkuva oppiminen - OKM - Opetus- ja kulttuuriministeriö](#)
- Äikäs, M. (2025). JOPPI-Blogi: Pienet osaamiskokonaisuudet jatkuvan oppimisen ekosysteemissä – siltoja jatkuvan oppimisen saavutettavuuteen ja työelämälähtöisyyteen. Haettu 19.11.2025 osoitteesta [JOPPI-Blogi: Pienet osaamiskokonaisuudet jatkuvan oppimisen ekosysteemissä – siltoja jatkuvan oppimisen saavutettavuuteen ja työelämälähtöisyyteen | Opetushallitus](#)